

Votre Programme Matmidim – CHIOUR BETH
Parashat Toldot – du 15 au 19 Novembre 2020

בס"ד

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Kavana pour le Chéma

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la Kavana (l'intention) nécessaire pour le Chéma**. Trois sortes de Kavana existent dans la Halah'a : celle pour se rendre quitte de la Mitsva, celle qui nécessite la compréhension du texte prononcé, celle qui définit que ce que je prononce correspond à une lecture.

Ces trois sortes ont été traitées pour la Mitsva du Kriat Chéma, et font (bien-sûr ...) l'objet de discussions aussi bien entre Richonim qu'Ah'aronim. Nous tenterons de les expliquer afin de connaître la Halah'a que nous devons suivre.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמרת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמרת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

Programme du Dimanche

1. Mah'loket sur la lecture « Léhaquia »

Le début de la Mishna et le début de la Guemarra suivante dans Brah'ot traitent du problème d'une lecture Léhaquia. Nous devons définir ce type de lecture à travers les paroles des Richonim.

Le reste de la Guemarra est à lire sans trop s'y attarder.

תחילת המשנה ברכות יג. והגמ'

מאימתי פרק ראשון ברכות יג.

נהירא* דהא עורא מיקן קריאת המורה ומקמי דאתא עורא והיו למה לי. וי"ל דמיידי צפרשיית הממוידין לקרות דאורייתא כמו פרשת וזכר* *אזי נמי מקרא צפורים וודוי מעשר ופרשת חליצה שמצוה צמורה לקרותן אעפ"כ ככל לשון נאמרה צמורי שכל דבור ודבור שהיה יוצא מפי הקב"ה היה מתחלק לשבעים לשון *:

עך כאן מצות כוונה. עד ככל מאלך ששני פסוקים אלו מדברים צמוד ה' צהצמו וצילתמו: אש

שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם אלו הן *בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמוע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב ר' יהודה אומר *בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק אומר ר' יהושע *בין קרחה *למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע *כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך מקבל עליו עול מצות והיה אם שמוע לויאמר שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה *ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד: *גמ' ש"מ *מצות צריכות כוונה מאי אם כוון לבו לקרות לקרות והא קא קרי בקורא להגיה: ת"ר *ק"ש ככתבה דברי רבי וחכ"א *בכל לשון מ"ט דרבי אמר קרא והיו בהוייתן יהו ורבנן מאי טעמייהו אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע ולרבי נמי הא כתיב שמע ההוא מבעי ליה השמע לאוניך מה שאתה מוציא מפך *ורבנן סברי להו כמאן דאמר לא השמיע לאוני יצא ולרבנן נמי הא כתיב והיו *ההוא מבעי להו שלא יקרא למפרע ורבי שלא יקרא למפרע מנא ליה נפקא ליה מדברים הדברים ורבנן דברים הדברים לא דרשי למימרא דסבר רבי דכל התורה כולה בכל לשון נאמרה דאי סלקא דעתך בלשון הקודש נאמרה והיו דכתב רחמנא למה לי איצטריך משום דכתיב שמע למימרא דסברי רבנן דכל התורה כולה בלשון הקודש נאמרה דאי סלקא דעתך בכל לשון נאמרה שמע דכתב רחמנא למה לי איצטריך משום דכתיב והיו: ת"ר והיו שלא יקרא למפרע הדברים על לבבך יכול תהא כל הפרשה צריכה כוונה תלמוד לומר האלה עך כאן צריכה כוונה מכאן ואילך אין צריכה כוונה דברי ר' אליעזר א"ל רבי עקיבא הרי הוא אומר

הקליה ויאמר יעקב יעקב מתיב רבי יוסי בר אבין ואיתימא רבי יוסי בר זבירא *אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם אמר ליה התם נביא הוא דקא מסדר לשבחיה דרחמנא מאי דהוה מעיקרא:

הדרן עלך מאימתי

*ה"ה *קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר *באמצע

שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם אלו הן *בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשניה בין שניה לשמוע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב ר' יהודה אומר *בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק אומר ר' יהושע *בין קרחה *למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמוע *כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך מקבל עליו עול מצות והיה אם שמוע לויאמר שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה *ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד: *גמ' ש"מ *מצות צריכות כוונה מאי אם כוון לבו לקרות לקרות והא קא קרי בקורא להגיה: ת"ר *ק"ש ככתבה דברי רבי וחכ"א *בכל לשון מ"ט דרבי אמר קרא והיו בהוייתן יהו ורבנן מאי טעמייהו אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע ולרבי נמי הא כתיב שמע ההוא מבעי ליה השמע לאוניך מה שאתה מוציא מפך *ורבנן סברי להו כמאן דאמר לא השמיע לאוני יצא ולרבנן נמי הא כתיב והיו *ההוא מבעי להו שלא יקרא למפרע ורבי שלא יקרא למפרע מנא ליה נפקא ליה מדברים הדברים ורבנן דברים הדברים לא דרשי למימרא דסבר רבי דכל התורה כולה בכל לשון נאמרה דאי סלקא דעתך בלשון הקודש נאמרה והיו דכתב רחמנא למה לי איצטריך משום דכתיב שמע למימרא דסברי רבנן דכל התורה כולה בלשון הקודש נאמרה דאי סלקא דעתך בכל לשון נאמרה שמע דכתב רחמנא למה לי איצטריך משום דכתיב והיו: ת"ר והיו שלא יקרא למפרע הדברים על לבבך יכול תהא כל הפרשה צריכה כוונה תלמוד לומר האלה עך כאן צריכה כוונה מכאן ואילך אין צריכה כוונה דברי ר' אליעזר א"ל רבי עקיבא הרי הוא אומר

דכתיב ורליחס איתוי* פרט לכמות לילה (שנת ד' ס:): *גמ' ש"מ מצום צריכות כוונה. שהיא ממכוין לשם מצות ומקשה לרבה דלמך במסכת ראש השנה (דף סח.) התוקע לשיר יצא: כוון לקרום. אכל ללאת ידי מצוה לא צעיקן שהיא ממכוין אלא לקרות בתורה בעלמא: הא קא קרי. הא בקורא קא עסיק מנא ואחי דקתני היה קורא בתורה: בקורא להגיה. את הספר אס יש צו טעות דלפילו לקריאה נמי לא ממכוין: כנסת. כלשון הקדש: מדברים הדברים. דהוה ליה למכתב והיו דברים האלה (דברים ו) למדרש שיקרא הדברים כסדרן ולא למפרע כגון וכשעריך ציחק מחזות: לימא קסבר ר' וכו'. מדליטעריך ליה קרא לק"ש שמהא ככתבה סגורא ליה צשאר כל התורה בכל לשון נאמרה לקרות: משום דכתיב שמע. דלא מדכוש שמע בכל לשון שאתה שומע כרבנן: עד כאן. עד על לבבך: איכא

יג:

היה קורא פרק שני ברכות

איכא דמחגי לה. להא דרבה זב"ח: פסק ראשון. כל פרשת שמע: ע"כ מלוא כוונה נו'. כולה מפרש לה ואיל (ה): א"ר יאשיה עד כאן. פרק ראשון: מלוא כוונה נו'. קס"ד דכוונה בלא קריאה: מכאן ואילך. פרשת ויהי אם שמע: שפסא שימה כנגד הלכ. דהא ושמעם דכתיב לאו בקריאה וכוונה איירי אלא בשמעת מפילין של יד שיהא שם אותה על גובה של יד כנגד הלכ על קבורת הרוח ברדוין: ה"ג ההוא ברדוין טורה כתיב כדמוכח קרא ולמדמס אותם את בנימס וגו': עד כאן. פסוק ראשון לדו: ודל"ס. ולא בחי"ס דכל כמה דאמר אח בלא דל"ס לא משמע מידי ומה זלע בהארכמו אלל דל"ס יאריך עד כשיעור שיעשו זלכו יחד בשמים ובארץ ולארכע רוחותיה דמפרש לקמן: וזלנד שלא יתעורר בחי"ס. בשביל אריכות הדל"ס לא ימהר בקריאתה שלא יקראנה בחטף [א] בלא פתח ואין זה כלום: דאמליכותיה למעלה וכו'. שהארכת שיעור שחשוב זלכך ה' אחד בשמים ובארץ וד' רוחותיה: בעמידה. אפי' לבי"ס דאמרי [גשיל יא]. עוסקין במלאכתן וקורין ומלכין וקורין מודים הם שזריך לעמוד במקום אחד עד המקרא הזה לפי שעד כאן מצות כוונה: לא תזינא דמקבל עליה מלכות שמים. שהיה שנה למלמדיו מקודם זמן ק"ש וכשהגיע הזמן לא ראינו מפסיק: חוזר וגומרה. לאחר שעמדו התלמידים: דקא מהדר לשנות לתלמידים בכל יום שמעתא דאית בה יציאת מנרס במקום פרשת יציאת ואמת ויציב: טמנה. זמן ק"ש: בפסוקא קמא לערן. אם ראינו מנמנס לערני עד שאנער יפה בפסוק ראשון: פריקדן. שוכב על גבו ופניו למעלה: לייט אמאן זגני אפרקיד. שפא יתקשה אכרו בתוך שנתו ונראה

אשר אנכי מצוך. דאי דקרא אמרת הוה ליה למכתב אשר נתימך דמתוך משמע אפילו מכאן ואילך ומ"מ אצטריך האלה דאי לאו הכי הוה אמינא דאף פרשה שנייה בכלל: אמר רבא הלכה ברבי מאיר. והכי הלכתא דקיי"ל כרבה דהוא בתראה: על לבך בעמידה. בירושלמי מפרש לאו דאי היה יושב עומד אלא דאם היה מהלך עומד אע"ג דבי"ס אמרי כל אדם קורא כדרכו מ"מ מלוא מן המוצמר לעמוד כשהוא מהלך לפי שאינו מיושב כל כך ואינו יכול לסין כשהוא מהלך כאשר היה עומד וכן הלכה דמהלך דרך מלוא לעמוד בפסוק א' ובעיני כונה בפסוק ראשון לד וכן איתא בתנחומא(ה) רב יהודה בשם שמואל אמר אסור לקבל עליו עול מלסת שמים כשהוא מהלך אלא יעמוד ויקרא וכשיגיע לואהבת ילך לדרכו: שואל מפני הדיאה וכו'. ר"מ ור' יהודה הלכה כרבי יהודה דאמר אפילו בזמנע משיב מפני הכבוד א"כ נראה שמותר לענות קדים וקדושה בזמנע ק"ש דאף לך מפני הסוד גדול מזה אבל בזמנע י"ח אסור דמשמע (ב) לקמן בפ' אין עומדין (ד' גה.) (ט) דצין גאולה לתפלה אין לענות וכ"ש בתפלה ענמה ומי שמתפלל לבדו וש"ס מגיע למודים יסחה למודים אבל לא יאמר מודים ודוקא שהיה בזמנע הכרעה אבל בסוף הכרעה לא דנראה ככורע בשביל הכרעה ואמרין (לקמן ד' גה.) דאף לכרוע בכל ברכות אלא בזמן שתקנו חכמים ור"מ היה רגיל שהיה ממתין בעושה פלא כדי לענות קדים וקדושה עם הצנ"ו והי' סובר אפי' שהיה כדי לגמור את הכל איש חחר לראש: ימים

יאשר אנכי מצוך היום על לבך מכאן אתה למד שכל הפרשה כולה צריכה כוונה אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן הלכה כר"ע איכא דמתני לה אהא דתניא (ה) הקורא את שמע צריך שיכוין את לבו ר' אחא משום ר' יהודה אומר כיון שכונן לבו בפרק ראשון שוב אינו צריך אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן הלכה כר' אחא שאמר משום ר' יהודה תניא אידך והיו שלא יקרא למפרע על לבך ר' זוטרא אומר עד כאן מצות כוונה מכאן ואילך מצות קריאה רבי יאשיה אומר עד כאן מצות קריאה מכאן ואילך מצות כוונה מ"ש מכאן ואילך מצות קריאה דכתיב לדבר בם הכא נמי הא כתיב ודברת בם ה"ק עד כאן מצות כוונה וקריאה מכאן ואילך קריאה בלא כוונה ומאי שנא עד כאן מצות כוונה וקריאה דכתיב על לבך ודברת בם התם נמי הא כתיב על לבבכם לדבר בם ההוא מבעי ליה לכדרכי יצחק דאמר יושמתם את דברי אלה צריכה שתהא ישימה כנגד הלב: אמר מר ר' יאשיה אומר עד כאן מצות קריאה מכאן ואילך מצות כוונה מ"ש מכאן ואילך מצות כוונה משום דכתיב על לבבכם הכא נמי הא כתיב על לבך ה"ק עד כאן מצות קריאה וכוונה מכאן ואילך כוונה בלא קריאה ומ"ש עד כאן מצות קריאה וכוונה דכתיב על לבך ודברת בם התם נמי הא כתיב על לבבכם לדבר בם ההוא בדברי תורה וה"ק רחמנא אנמיור בנייכו תורה כי היכי דליגרוסו בהו: ת"ר ששמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד בעד כאן צריכה כוונה הלב דברי ר' מ אמר רבא הלכה כר"מ תניא סומכוס אומר יכל המאריך באחד מאריכין לו ימיו

Ce qui est dit par Rabi Méir sera étudié ultérieurement

Les mots du jour à apprendre :

S'il s'est concentré	כָּוֵן לְבוֹ
Nécessite	צְרִיכָה
Paroles	דְּבָרֵי

Programme du Lundi

Etudier la Mah'loket entre Rachi et Tosfot sur le sens de להגיה קורא. La Guemarra de Rosh Hachana rapportée ensuite permettra de comprendre ce que d'autres Richonim ont dit, ainsi que d'approfondir le sens de Rachi.

תוספות יג.

מפני הכבוד: **בקורא** להגיה.
פירש בקונטרס שאין מתכוין לקרות.
תימה אכתי הא קא קרי. ע"כ נראה
בקורא להגיה שאינו קורא התיבות
כהלכתן ונקודתן אלא ככתיבתן
קרי כדי להצין בחסרות וציתרות
כמו לטטפת ומזוזת ואס כוון לבו
לאו דוקא אלא כלומר לקרות כדין
כנקודתן וכהלכתן:

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה כח.

רש"י

ומנות לא ניתנו ליהנות: אבל לא
 נימוס החמה. דאיכא הגהת הגוף:
 שכפאוו פרסיים. ואע"ג שלא
 נתכוון ללאת ידי חובת מזה כליל
 ראשון של פסח ילא: הסוקע לשיי.
 לשורר ולומר כך שמעתי מפי מורי
 הזקן. וביסודו של מורי רבי יצחק בן
 יהודה ראיתי הסוקע לשד להצריח
 רוח רעה מעליו: פשיטא. דזאת
 אומרת כן: מהו דסימא הסס אכול
 מזה קאמר רחמנא והא אכל.
 ונהנה באכילתו הלכך לאו מתעסק
 הוא שהרי אף לענין חיוב חטאת
 אמרינן (כרימות דף יט:) המתעסק
 בחלבים ובעריות חייב שכן נהנה:

דף כח:

קא משמע לן. דאע"ג דמתעסק הוא ילא דמנות אין צריכות כוונה:
 ומן המקרא. של קריאת שמע והוא היה קורא בתורה פרשת שמע:
 קורא להגיה. אף קרייה אין כאן אלא מגמגם: דקא מנבח נבוחי.

בימות החמה שלחו ליה לאבוה דשמואל
 לכפאו ואכל מצה יצא כפאו מאן אילימא
 כפאו שד והתניא ע"מ עתים ע"מ חלים עתים
 שוטה כשהוא חלים הרי הוא כפקח לכל
 דבריו כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל
 דבריו אמר רב אשי שכפאוהו פרסיים
 אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר
 יצא פשיטא היינו הך מהו דתימא התם
 אכול מצה אמר רחמנא והא אכל

דף כח:

אבל הכא יזכרון תרועה כתיב והאי מתעסק
 בעלמא הוא קמ"ל אלמא קסבר רבא מצות
 אין צריכות כוונה איתיביה היה קורא
 בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא
 ואם לאו לא יצא מאי לאו כוון לבו לצאת לא
 לקרות לקרות הא קרי בקורא להגיה

תוס' שם

דקא מנבח נבוחי. פי' בקונט'
 דאינו תוקע כשיעור תקיעה
 המפורש במשנתנו וקשיא דאס כן
 אפילו נתכוון נמי לא נפיק וגראה
 לי מנבח נבוחי שאין מתכוין לתקוע
 שיעור תקיעה ותקע שיעור תקיעה
 ושמא כך רוצה לומר בקונט' אי
 נמי כעין שפירש בקונט' לקמן בפרק
 בתרא (דף לג:) מתעסק שהיה נופח
 בשופר ועלמה לו בידו תקיעה:

Les mots du jour à apprendre :

Corriger	להגיה
Mots	תבות
Afin	קד'

Programme du Mardi

Enumérer les trois explications de Léhaguia qui ressortent des Richonim

רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ז עמוד א

היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא וכו' בגמ' פריך שמעינן מינה דמצות צריכות כוונה כלומר מדקתני אם כוון לבו שמעינן דמאי דלא אפשר לן בכולה תלמודא בהדיא אי מצות צריכות כוונה אי לא דפשטין לי' מהכא דצריכות כונה שהרי אומר שלא יצא אלא בשכוון לבו ומהדרין מאי אם כוון לבו לקרות כלומר לא תפשוט מהכא דמצות צריכות כוונה דמאי דקתני אם כוון לבו אינו ר"ל שיכוין את לבו לצאת אלא שיכוין לבו לקרות בלבד ומקשינן לקרות והא קא קרי כלומר היאך אפשר לפרש אם כוון לבו לקרות שהרי מתחלה ג"כ היה קורא ומה מוסיף בכוונה ותרצינן בקורא להגיה כלומר דלמא מצות אין צריכות כוונה והקריאה שהיה קורא מתחלה לא היתה לכונת קריאה אלא להגיה בלבד ולפיכך קתני שאם כוון לבו לקריאה ממש יצא ואע"פ שלא כוון לבו לצאת ידי ק"ש ויש מפרשים דקורא להגיה ר"ל דרך חסרות ויתרות כגון שהיה קורא לטוטפות לטטפת ויש מפרשי' עוד שהיה קורא כדינו אלא שהקריאה שהיא להגיה אינה חשובה כקריאה ואח"כ נתכוין לקריאה ממש וכל זה דוחק ומשום הכי נראה למורי הרב נר"ו דקורא להגיה ר"ל שהיה מגיה ודרך המגיה הוא כשמביט בשני הספרים שלפניו כדי לתקן מהאחד לחבירו שפעמים מזכיר התיבות והפסוקים כמו שזה ג"כ דרך הסופר בשעה שכותב לבטא בשפתים ומש"ה אמר שאם היה קורא בזה הענין מתחלה ונתכוין אח"כ כשהגיע לפרשת ק"ש לקרות כל הפסוקים כדין יצא וכיוצא בזה אמרו גבי שופר (ר"ה ד' לב ב) דהשומע מן המתעסק לא יצא והוינן בה שמעת מינה דמצות צריכות כונה ומהדרין דלמא דקא מנבח נבוחי ור"ל שאפי' להשמיע קול לא נתכוון אלא שהיה מתעסק ולא חשב להשמיע קול באותה שעה אלא שיצא הקול מעצמו :

* Comment le Rachba et le Ritva comprennent l'explication de Rachi ?

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף יג עמוד א

בקורא להגיה, פירשו רבי האי גאון ורש"י ז"ל לפי שצריך לכוין מיהא לקריאתה, וכ"כ הר"י בן גיא ז"ל דהויא ליה כוונה זו כנתכוון שומע לשמוע ומשמיע להשמיע שאינה כוונה גמורה אלא שצריך מיהא כוונת שמיעה, ויש מי שפירש קורא להגיה שקורא התיבות ככתיבתן בחסרות ויתרות ואם קרא כן לא יצא עד שיתכוין ויקרא כקריאתו, ואינו מחזור דהא פשיטא שאם קרא ככתיבתן דלא יצא, והראשון עיקר

Les mots du jour à apprendre :

C'est-à-dire	כְּלוּמַר
Si on dit	אֵילִימָא
Cela veut dire	זֵאת אוֹמֶרֶת

Programme du Mercredi

2. ביאור דברי הרמב"ם

Etudier les différentes façons d'expliquer le Rambam, et ce qui ressort du Din de Rabi Méir sur le premier Passouk

רמב"ם (קריאת שמע, פ"ב ה"א)

הקורא את שמע ולא כיון לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא יצא ידי חובתו והשאר אם לא כיון לבו יצא, אפי' היה קורא בתורה כדרכו או מגיה את הפרשיות האלו בעונת קריאה יצא והוא שכיון לבו בפסוק ראשון

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף יג עמוד ב

שמע ישראל ה' וכו' עד כאן צריך כונת הלב דברי רבי מאיר אמר רבא וכן הלכתא, וכדאמר נמי רב יצחק בריה דרב שמואל בר שילא וכן רבה ורב יוסף כדאיתא בסמוך, וכוונה זו מסתברא לי דדוקא לכתחלה הא לא כיון יצא דהא קיימא לן דמצות אין צריכות כוונה ואפילו פסוק ראשון דאם איתא דכל הני אפילו בדיעבד קא מיירי לידוק מנייהו מצות צריכות כוונה כדדייקין ממתניתין דקתני אם כיוון לבו יצא, אלא ודאי כדאמרן דמשום דקתני במתניתין אם כיון לבו יצא משמע הא לא כיון לא יצא ולפום כן אתי למידק מינה דמצות צריכות כוונה, אבל הני צריך קא אמרי וצריך לכתחלה ולמצוה כתקנה הוא הא דיעבד יצא, ותמהני על הרמב"ם ז"ל שכתב הקורא את שמע ולא כיון לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא יצא ידי חובתו והשאר אם לא כיון לבו יצא ואפילו היה קורא בתורה כדרכו או מגיה את הפרשיות עכ"ל, ואי איתא כי דייקין ממתניתין שמעית מינה מצות צריכות כוונה אמאי דחין לה ה"ל למימר אין הכי נמי ובפסוק ראשון, ולולי שהוא ז"ל בעצמו פסק מפסוק ראשון ואילך שאפילו קורא להגיה יצא היה אפשר לתרץ דהא קתני במתניתין היה קורא את שמע אם כיון לבו יצא משמע שצריך כוונה בכולי קריאת שמע והיינו דקשיא ליה ופריק דכוליה בעינן שלא יהא קורא כמגיה, אלא שהוא ז"ל פסק תרתי דכל חדא מגלה על חברתה דליתה, אבל בתוספתא יראה קצת שאם לא כיון לא יצא דתניא התם הקורא את שמע צריך שיכוין את לבו רבי אחאי אומר משום ר"י אם כיון את לבו בפרק ראשון אע"פ שלא כיון את לבו בפרק אחרון יצא, אלא מיהו לאו ראייה היא דיצא דקאמר לאו למימרא שאם לא כיון לבו לא יצא אלא שאם לא כיון לא יצא ידי מצוה כתקנה קאמר וצריך ואינו צריך קאמר וכדקתני לה לההיא בגמרין, ואפשר לי לומר עוד דפסוק ראשון צריך כוונה ואפילו בדיעבד ואין דבר זה תלוי באיך דמצות צריכות כוונה דהתם בכוונה לצאת הדברים אמורים אבל כאן צריך כוונת הענין כלומר שלא יהרהר בדברים אחרים כדי שיקבל עליו מלכות שמים בהסכמת הלב, וכענין שאמרו ג"כ בברכה ראשונה של תפלה בשלהי פ' אין עומדין [ל"ד ב'], והטעם שבשאר מצות שהן מצות עשה כל שעשה מצותו אע"פ שלא נתכוין לה הרי קיים מצותו אלא שאין זה מן המובחר, וכ"ש שיצא אם כיון לצאת אף על פי שהרהר באמצע המצוה, אבל אלו שהן קבלת מלכות שמים או סדור שבחים אינו בדין שיהא לבבו פונה לדברים אחרים, וזו היא שחלקו בין ברכה ראשונה לשאר הברכות או בין פסוק ראשון לשאר שמים הדברים תלוין במצות צריכות כונה או אין צריכות מה לי ברכה ראשונה מה לי שאר הברכות, וזה נראה יותר וזה דרך האמת, והא דקא בעי שמעת מינה מצות צריכות כוונה משום דמשמע ליה דבכולי ק"ש קאמר ואפשר היה לו לתרץ כאן בפסוק ראשון כאן בפסוק ראשון ואילך, וכן נראה גם מדברי הראב"ד ז"ל בשלהי פרקין, ומפסוק ראשון ואילך אפילו קורא להגיה ממש יצא דהא מכאן ואילך אין צריך כוונה כלל וכמ"ש הרמב"ם ז"ל, ואפשר דאע"ג דמדרבנן היא כונת קריאה מיהא בעינן וכן נראה מדברי הראב"ד ז"ל.

כסף משנה הלכות קריאת שמע פרק ב הלכה א

הקורא את שמע וכו'. פ"ב דברכות (דף י"ד:) ת"ר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד עד כאן צריך כוונת הלב דר"מ אמר רבא הלכה כר"מ ואף ע"ג דאיכא התם אמוראי אחריני דפסקי כתנאי אחריני רבא הוי בתרא מכלהו והלכתא כוותיה וכן פסק הרי"ף ז"ל. ושם (דף י"ג.) בראש הפרק היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא ובגמ' ש"מ מצות צריכות כוונה מאי אם כיון לבו לקרות לקרות והא קא קרי בקורא להגיה את הספר אם יש בו טעות דאפילו לקריאה לא מכיון. וסובר רבינו דהאי אוקימתא היא לפום מאי דמתמה ש"מ מצות צריכות כוונה וקאמר דא"צ כוונה ומאי אם כיון לבו אם כיון לקרות אבל לדין דקי"ל שצריך לכיון בפסוק ראשון פירושא דמתני' היינו היה קורא בתורה אפילו להגיה אם כיון לבו בפסוק ראשון יצא ואם לא כיון לבו בפסוק ראשון אפילו היה קורא שלא להגיה לא יצא ואין להקשות הא אפילו למאי דהוה ס"ד למ"ד א"צ כוונה כלל קורא להגיה לא יצא וכל שכן לדין דמצריכין כוונה דהיא הנותנת דלמאי דהוה ס"ד כיון שאין שם כוונה אפילו בפסוק ראשון בעינן מיהא כוונה לקרות אבל לדין דאיכא כוונה גמורה בפסוק ראשון שאר פרשיות אפילו קראן להגיה לית לן בה

Les mots du jour à apprendre :

C'est évident !	פְּשִׁיטָא
C'est la même chose qui a déjà été dite !	הִינּוּ הֵךְ
Que pourrais-tu dire ?	מַהוּ דְתִימָא

Programme du Jeudi

3. פסק הלכה

Etudier les psakim suivants. (Attention de ne pas se perdre dans la Souguia de מצוות צריכות (כוונה

טור אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן ס

והא דתנן אם כיון לבו יצא ו)לא שכיון לקרות כדי לצאת מצות קריאה שהרי מצות אין צריכין כוונה אלא פי' מתחילה היה קורא להגיה ז)וקורא חסרות ויתרות ככתיבתן כאדם שקורא על פי המסורה ומדקדק וקאמר שאם

כיון לקרותה בקריאתה יצא ובעל הלכות גדולות פסק דמצות צריכין כוונה וצריך שיכוין לצאת וכן כתב א"א הרא"ש ז"ל

בית יוסף אורח חיים סימן סג

כתב הרמב"ם (ה"א) הקורא את שמע ולא כיון לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא יצא ידי חובתו והשאר אם לא כיון לבו יצא אפילו היה קורא בתורה כדרכו או מגיה את הפרשיות עד כאן וכתב הרשב"א בפרק היה קורא (יג: ד"ה שמע) דלכולי עלמא פסוק ראשון צריך כוונה ואפילו בדיעבד ואפילו למאן דאמר מצות אין צריכות כוונה דהתם בכוונה לצאת הדברים אמורים אבל צריך כוונת הענין כלומר שלא יהרהר בדברים אחרים כדי שיקבל עליו מלכות שמים בהסכמת הלב וכענין שאמרו ג"כ בברכה ראשונה של תפלה בשילהי פרק אין עומדין (לד:) והטעם שבשאר מצות שהן מצות עשייה כל שעשה מצותו אע"פ שלא נתכוון לה הרי קיים מצות עשייתו אלא שאין זה מן המובחר וכל שכן שיצא אם כיון לצאת אע"פ שהרהר באמצע המצוה אבל אלו שהן קבלת מלכות או סידור שבחים אינו בדין שיהא לבבו פונה לדברים אחרים וזו היא שחילקו בין ברכה ראשונה לשאר הברכות או בין פסוק ראשון לשאר שאם הדברים תלויים במצות צריכות כוונה או אין צריכות מה לי ברכה ראשונה מה לי שאר ברכות עכ"ל

שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן ס

סעיף ד

י"א שאין מצות צריכות כוונה, וי"א שצריכות כוונה לצאת בעשיית אותה מצוה, וכן הלכה

סעיף ה

הקורא את שמע ולא כוון לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל, לא יצא ידי חובתו. והשאר, אם לא כוון לבו אפילו היה קורא בתורה, או מגיה הפרשיות האלו בעונת קריאת שמע יצא, והוא שכוון לבו בפסוק ראשון

Etudier le Michna Broura ה – סעיף ד – ה (pages suivantes)

Les mots du jour à apprendre :

Là-bas	הָתָם
Le Miséricordieux La Torah	רַחֲמָנָא
Il est occupé à autre chose	מְתַעֶסֶק

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות קריאת שמע סימן ס סא

צד באר הגולה

אותה מצוה (ב) [ג] (י) * וכן הלכה: ה"ה הקורא את שמע ולא (יא) לכוין לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל יצא ידי חובתו והשאר אם לא כיון לבו אפילו היה קורא בתורה (יב) או מגיה הפרשיות האלו בעונת קריאת שמע יצא והוא שכיון לבו בפסוק (ג) ראשון:

סא דין כמה צריך לדקדק ולכוין בקריאת שמע. ובו כ"ו סעיפים:

א טור ורי עמ"ס
ב ויקרא רבה פסקא
מחש' השלטי

א * ייקרא קריאת (א) שמע (ב) [א] (ב) בכוונה (ג) באימה ביראה (ד) ברתת וזיע: ב * אשר אנכי מצוך היום היינו לומר בכל יום יהיו בעיניך כחדשים ולא כמי שכבר שמע אותו הרבה פעמים שאינו

באר היטב

שניה ע"ש, וכ"פ היד אהרן ע"ש וע"ל סימן ס"ו: (ג) וכן הלכה. ודוקא במצוה דאורייתא אבל במצוה דרבנן א"ל כוונה רבנן מ"א: (ג) ראשון, אע"ג דבסעיף ד' פסק דמלכות בעי כוונה היינו שיכוין לנאח אבל כוונת הלב שישם על לבו מה שהוא אומר א"ל (ה) בכוונה, חוס' בספ"ק כתבו דמירושלמי אמרו דלחוס' ג' פרשיות שתקנו בק"ש לפי שנהן עשרת הדברות, ע"כ לר"ך האדם לכוין בהם נאמרת ק"ש אם עבר על אחת מהם, זה אלהינו יקבל דיבור אנכי ה' אלהיך, ה' אחד דיבור לא יהיה לך, ובפסוק ואהבתי יקבל

שערי תשובה

שמך ע"ש: [ג] וכן הלכה. ענה"ט וכ"כ הפרי"ח סימן חפ"ט ועיין בצד"י יוסף ע"ס: [א] בכוונה. ענה"ט. ומח"צ כמד שמוהר"ם חדש מפליג בעונש מי שאינו מכוון

משנה ברורה

די המצוה יא: (י) וכן הלכה. כתב המ"א בשם הרדב"ז דזה דוקא במצוה דאורייתא אבל במצוה דרבנן א"ל כוונה. ולפ"ו כל הצרכות שהם

ג"כ דרבנן לכוין כוונתו א"ל לא כיון בהם לנאח יא' בדיעבד אך מכמה מקומות נראה ש"ע משמע שהוא חולק ע"ז וכן מנאור הגר"א בסימן חפ"ט משמע ג"כ שאין לחלק בין מצוה דאורייתא למצוה דרבנן. ודע דכתב המ"א לקמן בסימן חפ"ט סק"ח דאף דהש"ע פסק להלכה דמצוה דאורייתא כונה וא"כ היכא שלא כיון בפעם ראשונה לר"ך לחזור ולעשות המצוה אעפ"כ לא יבדק עוד עליה שלענין ברכה לר"ך לחוש לדעת הי"א שאין לר"ך כונה ועי' צנה"ל. ודע עוד דכתב הח"א בכלל ס"ח דמה דמנאור הכיני ליה לחזור ולעשות המצוה היינו במקום שיש לחלוק ששע"ה הראשונה לא הייתה לשם מצוה כגון בתקיעה שהיתה להחלמה או בק"ש שהיתה דרך לימודו וכדומה אבל אם קורא ק"ש כדרך שאנו קורין בקדר הפילה וכן שאכל מצוה או חקע ונטל לולב אע"פ שלא כיון לנאח יא' שהרי משום זה עושה הוא כד"ל לנאח אע"פ שלא כיון בפירוש יא' אבל בסתמא בודאי לא יא' כדאיתא בתוס' סוכה [דף ל"ט ע"א ד"ה עובר ע"ש] וכ"ז לענין בדיעבד אבל לכתחילה ודאי לר"ך לזכור לכוין קודם כל מצוה לנאח ידי חובת המצוה וכן העתיקו כל האחרונים בספריהם עיין בח"א בכלל כ"א ובה"ח הלכות ק"ש וצמח ש"ס: ד' (יא) כיון לבו-כוונה זו האמורה כאלו אינו הכונה האמורה בס"ד דשם הוא הכונה לנאח ידי חובת מצוה זה בעינין לכל הפרשיות (כמו שכתב הרשב"א ז"ל ושיטה מקובצת בצרכות) משא"כ כונה זו הוא להתכוון ולשום על לבו מה שהוא אומר ולכך הוא לעיכובא רק בפסוק ראשון שיש בו עיקר קבלת עול מלכות שמים ואחדותו ית' (ט) וי"א שאפילו כונה לנאח הוא לעיכובא רק בפסוק ראשון: (יב) או מגיה. (י) והוא שקורא כהלכתה:

א (א) שמע. היינו (ב) כל קריאת שמע דמה שנמצא בסוף סימן הקודם

הוא רק לענין דיעבד: (ב) בכוונה. אלהיו רבא הביא בשם הלכו והוא בירושלמי סוף פ"ק דצרכות דבק"ש מרומן עשרת הדברות. די' אלהינו מרומן אנכי די' אלהיך. די' אחד דיבור לא יהיה לך. ובפסוק ואהבתי מרומן דיבור לא תשא דמאן דרחיס למלכא לא מישתבע בשמיה לשיקרא. ובפסוק ותכתבת דיבור לא תחמוד דכתבי ביתך ולא בית חבירך. ובפסוק ואקפת דגןך דיבור לא תגנוב דגנך ולא תאסוף דגן חבירך. ובפסוק ואהבתם מהרה דיבור לא תרצח דמאן דקטל יתקטל. ובפסוק למען ירבו ימיכם דיבור כבד את אביך. ובפסוק ולא תחורו וגו' ואחרי עניכס דיבור לא תנאף. ובפסוק למען תזכרו וגו' דיבור זכור את יום השבת שהוא שקול ככל המורה. ובפסוק אני די' אלהיכס דיבור לא תענה ברעך עד שקר. ע"כ לר"ך האדם להתכוון בהם בעת אמירת ק"ש כדי שלא יצא לעבור על אחת מהן: (ג) באימה ויראה. ונראה (ג) דאימה ויראה זו היא צופאן זה שיכוין בשעה שהוא קורא את שמע לקבל עליו עול מ"ש להיות נהרג על קידוש השם המיוחד דהוה בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך ועל זה אמר הכתוב כי עליך הורגנו כל היום כי אז בכוונה זו יקראנה באימה ויראה ורתת וזיע: (ד) ברתת וזיע. כתב הטור בשם רב עמרם לישויה איניש לק"ש בכל זמן דקרי לה כפרוטגמא חדשה [הוא כתב לוי המלך על בני מדינתו] ויחשובו בלבו אלו מלך ב"ו שולח

שער הציון

(ט) כ"מ: (י) מ"א: (ב) הגר"א: (ג) ב"ח:

הגהות ותיקונים: (א) משב"ז: (ב) ד: (ג) פסחים:

הערת והארות: (1) עיין בהג"ה סימן ס"א סי"ד לענין הפי' שיש לכוון: (2) עיין במ"ב סי' ס"ג סי"ב לענין אם לא כיון בשכמל"ו ועיין בה"ל סי' ס"א סי"ג ד"ה אחר וכו' בענין אם לא אמר כלל בשכמל"ו:

דיקו"ב דברי הרב: (א) בשו"ע הרב בסעיף ה', ובסימן חפ"ט סעיף ב"ט, וסימן ר"ג סעיף ד', וסימן חפ"ט סעיפים יב-יד מחלק בין מצוה של תורה למצוה מד"ס בענין כוונה. (ב) בשו"ע הרב בסעיף ה' פסק דאפילו כוונה לצאת לא בעינן רק בפסוק הראשון ע"ש שהאר"י הרבה בטעמא דמילוא, ואח"כ הוסיף דלהסבירים שגם מואהבת ואילך היו דאורייתא צריך כוונה לצאת בכל מה שהוא מן התורה. ובשו"ע הרב סימן ס"ג סעיף ה' כתב דעיקר הכוונה היא בפסוק ראשון והוא הדין לברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.